

GUTENBERG

Finska Typografförbundets organ

N:o 22 (10)

Suomen Kirjaltajaliiton äänenkannattaja

Oktober 1 Lokakuu	Prenumerationspris — Tilaushinta Helt år — Koko vuosikerta . . . . . 3 m. Lösnummer — Irtonaisnumero à 30 p.	Redaktion — Toimitus J. Höglund V. Blomqvist Ansvarig — Vastaava	Annonspris — Ilmoitushinta Per petitrad . . . . . } 25 p. Petiiti-riviltä . . . . . }	6:te årgången 1898 6:s vuosikerta
-------------------------	--	--	---	---

Finska Typografförbundet. Suomen Kirjaltajaliitto.

Förbundsstyrelsens meddelanden.

Till ombud för Uleåborgs afdelning är utsedd hr H. V. Marjamaa, adress: Uleåborgs Nya tryckeri.

Förbundsstyrelsen.

Tiedonantoja Liittohallitukselta.

Asiamieheksi Oulun osastossa on valittu hra H. V. Marjamaa, osote: Oulun Uusi kirjapaino.

Liittohallitus.

Anmälda medlemmar. Ilmoitettuja jäseniä.

Från Helsingfors afdelning: — Helsingin osastosta: Nymalm, Karl Felix, s., l., 12/78. — Tamminen, Juho, s., l., 11/70. — Tuisku, Onni Valentin, korrekturläsare, korehtuurinlukija, 9/69. — Johansson, Lahja Albinus, s.-elev, l.-opp., 16/80. — Höök, Henrik Viktor, t., p., 3/73. — Forsblom, Johan Henrik, t.-elev, p.-opp., 10/75. — Sundberg, Johan, t.-elev, p.-opp., 10/78. — Sigell, Johannes, s., l., 14/1074. — Blåberg, August Fredrik, t., p., 7/77.

Från Raumo afdelning: — Rauman osastosta: Juustén, Gustaf Eemil, s., l., 13/74. — Grönroos, Karl Kristian, s., l., 13/1176. — Renström, Juho Edvard, s., l., 10/65.

Från Kuopio afdelning: — Kuopion osastosta: Hyvärinen, Ivar Johan, s., l., 7/70. — Budén, Karl Viktor, s.-elev, l.-opp., 14/80. — Parviainen, Karl, s., l., 23/1273. — Halonen, Oskar, s., l., 16/65. — Kovanen, Oskar, s.-elev, l.-opp., 10/78. — Tikander, Hjalmar, t., p., 20/1177. — Rissanen, Johan, t.-elev, p.-opp., 21/80.

Från Vasa afdelning: — Vaasan osastosta: Turunen, Johan, s., l., 4/1276.

Inträdande medlemmar. Yhtyneitä jäseniä.

Från Helsingfors afdelning: — Helsingin osastosta: 806. Stambej, Axel Theodor. — 807. Glans, Viktor Alfred. — 808. Törnroos, Emil Konstantin. — 809. Lanér, Johan Leonard. — 810. Fyrqvist, Arthur Fredrik. — 811. Julkunen, Karl Gustaf. — 812. Vigrén, Karl Oskar. — 813. Isaksson, Kaarlo. — 814. Nyman, Arthur Vilhelm. — 815. Hornborg, Viktor Aleksander. — 816. Johansson, Karl Henrik. — 817. Forsström, Frans Jakob. — 818. Salin, Johan Edvard. — 819. Antman, Karl Theodor. — 820. Nyman, Anders Alfred. — 821. Maltcheff, Alexander. — 822. Törnqvist, Maria Sofia. — 823. Ekholm, Johan Emil.

Från Vasa afdelning: — Vaasan osastosta: 824. Galle, Karl Gustaf.

Från Jyväskylä afdelning: — Jyväskylän osastosta: 825. Belitz, Villiam.

Från Gamlakarleby afdelning: — Kokkolan osastosta: 826. Lindström, Hugo Elof. — 827. Backlund, Jakob Villiam. — 828. Klingberg, Kaarle Emmanuel.

Aflyttade medlemmar. Muuttaneita jäseniä.

718. Vesterlund, E., från Kristinestad till Åbo, Kristiinasta Turkun. — 707. Lagström, J. O., från Tammerfors till Kristinestad, Iampereelta Kristiinasta. — 668. Tiilikainen, O. H., från Jyväskylä, vistelsen obekant, Jyväskylästä, ei tiedetä minne. — 556. Ahman, J. J., från Åbo, vistelsen obekant, Turusta, ei tiedetä minne. — 586. Sainio (Salonius), K. V., från Åbo till Helsingfors, Turusta Helsinkiin. — 348. Bäckman, K. F. från Borgå till Helsingfors, Porvoosta Helsinkiin.

Utgående medlemmar. Eronneita jäseniä.

Från Helsingfors afdelning: — Helsingin osastosta: 632 Eklund, Alexandra, upphört med yrket, eronnut ammatista.

Från Åbo afdelning: — Turun osastosta: 565. Skogman, J. H., för bristande medlemsafgifter, ei ole suorittanut jäsenmaksuja.

Suomen Kirjaltajaliiton Paikavälitystoimisto.

Tiedonantoja:

Ehdottomasti raitis kirjaltaja, jolla nykyään on alijohtajan paikka maaseutukaupungissa, haluaa jos mahdollista samallaista paikkaa toisessa paikakunnassa. Lähemmin Paikavälitystoimistossa.

Raitis ja kunnollinen latoja haluaa paikkaa Helsingissä. Lähemmin Paikaväl.-toimistossa.

Finska Typografförbundets Platsförmedlingsbyrå.

Meddelanden:

Absolut nykter typograf, som för närvarande innehar underfaktorsplats i landsortsstad önskar om möjligt motsvarande kondition à annan ort. Närmare med Platsförmedlingsbyrån.

Nykter och ordentlig sättare önskar plats i Helsingfors. Närmare med Platsförmedlingsbyrån.

4 maskintryckare önska nu genast eller framtiden platsombyte. Goda betyg öfver skicklighet och ordentlighet kunna presteras. Närmare med Platsförmedlingsbyrån.

Palkintokilpailu.

Liittohallitus on päättänyt antaa kolme palkintoa: 1:nen 20, 2:nen 15 ja 3:mas 10 markkaa parainmasta kirjoituksesta, koskeva kirjapainon alaa. Aine on vapaa, mutta on siinä kosketettava joko itse ammattia, ammattikuntaa tai sen historiaa sekä organisaatioita. Tähän kilpailuun ovat oikeutetut osaa ottamaan ainoastaan Suomen Kirjaltajaliiton jäsenet.

Kilpailussa on huomioon otettava seuraavat määräykset.

1. Kirjoitus saa olla joko tuomen- tai ruotsinkielinen.

2. Kirjoituksen pituus on siinä määrin rajoitettava että se soveltuu Gutenbergin julaistavaksi.

3. Kirjoitus on varustettava tunnusmerkillä. Myötaseuraava suljettu kääre, samalla tunnusmerkillä, tulee sisältää osanottajan nimen ja jäsennumeron Liitossa sekä osotteen.

4. Kirjoitus on lähetettävä Liittohallitukselle ennen marraskuun 15 p.

Suotavaa olisi, että kaikki kilpailuun osaa ottavat antaisivat puhtaaksikirjoittaa kilpakirjoituksensa.

Kirjoituksia tarkastaa ja palkitsee Liittohallituksen vastaisuudessa valitsema palkintolautakunta.

Pristäflan.

Förbundsstyrelsen har beslutit utdela trenne pris: första à 20 m., 2:dra à 15 m. och 3:dje à 10 m. för den bästa uppsatsen öfver frågor inom boktryckeriområdet. Valet af ämne är fritt, men bör i detsamma beröras yrket, typografkåren eller dess historik samt organisationen. I denna täflan äro endast medlemmar af Finska Typografförbundet berättigade att deltaga.

Vid densamma böra följande bestämningar iakttagas:

1. Uppsatsen får vara författad på svenska eller finska språket.

2. Uppsatsens längd bör afpassas så att densamma lämpar sig att publiceras i Gutenberg.

3. Uppsatsen skall förses med motto samt åtföljas af ett slutet, med samma motto märkt, konvolut, innehållande den täflandes namn, medlemsnummer i Förbundet och adress.

4. Uppsatsen bör vara insänd före den 15 November till Förbundsstyrelsen.

Önskligt vore att de i täflan deltagande skulle låta renskrifva sina uppsatser.

Uppsatserna granskas och belönas af för detta ändamål af Förbundsstyrelsen senare utsedd prisnämnd.

Enempi palkkaa.

Nyt kun kaikkialla Suomessa on hyvä aika, josta syystä kaikki elämänehdot koko maassa ovat kallistuneet 25 jopa 50:kin prosentilla. Tästä olisi luullut olevan seurauksena, että työväestön palkat olisivat pitäneet kohota samassa määrässä, vaan jota tehtailijat y. m. ammatinharjoittajat eivät ole nähneet hyväkseen kohottaa, vaikka työväestö onkin koettanut jos joitakin keinoja sen saavuttamiseksi. Myöntää kumminkin täytyy, että muutamilla aloilla ovat palkat hieman kohonneet.

*

Jos jollakin ammattikunnalla on oikeus, tänä hyvänä aikana, vaatia palkankorotusta, niin lienee se oikeus kirjaltajilla. Sillä ammattimme palkkaussääntö, etenkin laskulatojille ja maaseuturatojille laadittu, *) lienee tehty ennen vanhaan aikaan eli toisin sanoen silloin kuin „isä lampun osti“.

Helsingin Kirjaltajain yhdistys kyllä oivalsikin asian ja puuhasi jäsenilleen ajanmukaisemman palkkaussäännön, vaan joka muuttaman vuoden oltuaan käytännössä „tapettiin“ huonojen aikojen tähden ja sijalle asetettiin isäntien laatima palkkaussääntö, joka saattaa joissakin tapauksissa olla maaseutupalikkaussääntöä parempi, vaan nykyaikana sopimaton pienten lukumääräystensä takia sekä monien epämuokavien määräysten tähden.

Tämän epäkohdan on vuorostaan nuori Liittomme huomannut ja antanut taaskin toimeksi Helsingin Kirjaltajain yhdistykselle **) uuden palkkaussäännön laatimisen ja joka puolestaan onkin keskuudestaan valinnut komitean, jonka toimeksi on jäänyt yhteisen koko maata käsittävän palkkaussäännön laatiminen ja sen valmiiksi saatuaan jättää Suomen Kirjaltajain Liittohallitukselle, joka sen taas jättää osastoilleen pohdittavaksi ja hyväksyttäväksi sekä sen tapahduttua koettaa jäsentensä avulla niin pian kuin mahdollista panna sen käytäntöön kaikkialla maassa. Vaan katsoen komitean työn monipuolisuuteen y. m. seikkoihin, jotka komitean että Liittohallituksen työtä tulevat viivyttämään edellä mainitun palkkaussäännön hyväksi, ei ole ajattelemistakaan uuden palkkaussäännön käytäntöön saattamista ennen v. 1900, joten palkkanylennys pitkittyisi vielä 1 1/2 vuotta, joka on kylläkin pitkä aika pienipalkkaisille työmiehille näin kalliina aikana.

Mitähän olisi sitte tehtävä asian kiireyteen ja tärkeyteen nähden? — Pitäisi pyytää väliaikaista palkan korotusta, nim. siten, että itse laskutapa pysytetään entisellään ja joku % n. k. „hyrry-rahoja“ lisättäisiin palkan ohkeen, eri paikkakuntien elinehtojen mukaan. Ehdottaisin siis, että kaikkien yhdistyksien ja klubien johtokunnat kukin paikkakunnallaan kutsuisivat jäsenensä yhteiseen kokoukseen, jossa sitte harkitsevat kuinka paljon hyrryrahoja paikkakunnallaan tarvitsevat. Ja sitte lähetettäkään kokouksen pöytäkirjan ote y. m. asiaa koskevat paperit Suom. Kirj. Liittohallitukselle, pyynnöllä, että Liittohallitus kirjeellisesti esittäisi pyynnön y. m. siitä johtuvat seikat isännistölle.

Tämän menettelytavan luulisin monestakin syystä sopivaksi nykyisessä pulassa, enkä luulisi sen kohtaavan suurempaa vastarintaa enempää isäntien kuin johtajienkaan puolelta, sillä pidän heitä siksi sivistyneinä ja ajattelevina kansalaisina, että käsittävät työväestönsä vaikean aseman näin kalliina aikana ja jos eivät käsittäisikään, niin olisihan meillä tietoja vastaisen varaksi.

Työmies.

*) Tarkotetaan arvatenkin laskulatojia pääkaupungissa ja lasku- sekä kuukaupunkailla työskenteleviä latoja maaseudulla, sillä muistaakseni pääkaupungin useimmissa kirjapainoissa on kuukausi palkkoja nykyään hieman kohotettu.

Latojan muist.

**) Kysymys koko maata käsittävästä tariffista on Helsingin osaston nostama.

Toim. muist.

Glöm ej Invalidfonden!

„För bristande medlemsavgifter“.

Männe en nummer af Finska Typografförbundets organ ännu sett dagens ljus, hvare det bland förbundsstyrelsens meddelanden ej skulle ha förekommit, att medlemmar afgått ur förbundet „för bristande medlemsavgifter“? — Vi tro det ej! — Dessa tre ord: „för bristande medlemsavgifter“ äro i vårt tycke, för dem de gälla, så förnedrande och tala om en så stor ligkiltighet och slapphet för det allmänna bästa, att vi ej kunna tro annat än, att de personer, som dessa ord gälla äro slarvar på alla områden, hvilka äro organisationen till ringa eller ingen nytta, ty uppfyller man ej sina antagna åligganden i ett, gör man det ej håller i andra fall. Och de, som följt med förbundsstyrelsens meddelanden, måste vara ense med oss, att sällan förekommer det i dessa meddelanden, att ordentliga arbetare med ett aktadt namn afgått „för bristande medlemsavgifter“, utan är det mest sådana personer, som flacka hit och dit, ena dagen här och andra där, ej vetande uppskatta betydelsen af ett ordnat arbete så i ett som annat afgående. — I högst få fall förekommer det i andra länder, att arbetare afgått ur organisationen, sedan de en gång inträdt som medlemmar i densamma.

I Sverige t. ex., hvarest arbetaresaken nått en betydligt större utveckling än hos oss, ha våra kolleger insett nyttan af, att så mangrant som möjligt alltid tillhöra organisationen och ej tidt och ofta utgå ur densamma. Högst sällan förekommer det också, att personer „för bristande medlemsavgifter“ afgått ur Svenska Typografförbundet, såsom fallet är hos oss, ehuru afgifterna till Finska Typografförbundet betydligt understiger det svenska. Hvarför kunna ej vi här i Finland, i likhet med våra kolleger i andra länder, inse nyttan af en fast tillslutning alla arbetare emellan? Och hvarför skola vi efter en tid afgå ur organisationen då vi kort förut anmält oss som medlemmar i densamma? — Sådant förfaringsätt är ej värdig en man med karaktär, ej håller en ordentlig arbetare.

Lätom oss härefter som en man för den stora allmänheten visa, att vår organisation ej går nedåt utan dag från dag tilltar i styrka, och att den består af fasta medlemmar, — ej sådana som famla hit och dit — hvilka solidariskt arbeta för ett mål: yrkets förkofran och en i alla afseenden ordnad arbetarekår. Må de mera bildade och mera arbetsamme kamraterne på lämpligt sätt undervisa och leda de oordentlige på den rätta stigen. På så sätt kunna vi så småningom få hela typografikören i vårt land till en af principerna och hela samhället aktad och värderad arbetarkår.

Våra uppborrdsmän.

Med hvilket lättinne välja vi ej i många fall våra uppborrdsmän inom tryckerierna. Denna funktion, en bland de viktigaste och tillika otacksammaste inom organisationen, kan hvem som helst handhafva, tänka de flesta; men så böra vi ej tänka. Uppborrdsmännens kall är mera mångsidig än många annans. Han måste först och främst i grunden känna till organisationen och dess betydelse för arbetarne. Därefter bör han på lämpligt sätt agitera för, att anslutningen till organisationen blir så mangrant som möjligt; och genast då en ny person, som ej tillhör organisationen, antagits i kondition å en officin, bör uppborrdsmannen uppmåna denne att ansluta sig till organisationen. Sedan detta skett, bör uppborrdsmannen punktligt uppbara de stadgade medlemsavgifterna och så vidt möjligt ej låta någon restera för desamma. Ty, erfarenheten har visat, att i den mån det resterade beloppet växer, man har svårare att bli detsamma kvitt. Hvarje uppborrdsmän bör hos sådana personer, som visa fallenhet för att restera, inplanta hos desamma, att avgiften till organisationen i första rummet bör erläggas. Och erlagges avgiften genast från början punktligt af en hvar, blir det slutligen hos dem en vana, och uppborrdsmannen har lättare att sköta sin tjänst. Vidare bör uppborrdsmannen å den officin, där han är anställd se till, att organisationens beslut af en hvar efterleivas. Inträffar det fall, att organisationen motarbetas af någon eller att dess beslut ej hålles i tillbörlig hälgd, bör uppborrdsmannen därom genast göra anmälan.

Af ofvanstående torde redan framgå, att de skäl, hvarför vi med mera noggrannhet och urskiljning böra välja våra uppborrdsmän, äro tillräckligt talande. Hurudan framgång våra sträfvan och organisationen i framtiden kunna ha, beror till stor del på våra uppborrdsmän.

Helsingin kirjaltajainyhdistyksen osanotto Pariisiin näyttelyyn.

Kummastuttanee hieman yhdistyksen jäseniä tällaisen kysymyksen ilmestyminen. Ensiksikin ihmetellään, että mitäs yhdistys oikein näyttelylle asettaisi, sillä eihän se omaa kirjapainoa eikä ole tehnyt mitään töitäkään. Tähän siis tarvittaisiin selvitystä. — Jokainen kyllä käsittänee, mitä yleisesti näyttelyt tarkoittavat: Kauppias ja liikkeenharjoittaja asettaa, niinkuin tiedetään, tuotteitaan kaupaksi saannin ja tunnetuksi tulemisen saavuttamiseksi; virastot ja koulut taas osoittaakseen, millä kannalla mikin laitos ja teollisuus on. Tähän jälkimäiseen osastoon täytynee meidänkin laskea mahdolliseen osanottamisemme. Kirjaltajain yhdistys ammatin edustajana paikkakunnalla, on katsottava tällaisessa tapauksessa välttämättä joutain tekemään, varsinkin kun ei kukaan painon omistaja ole ilmoittautunut paikkakunnaltamme näyttelyyn ja koska ammattipuoli kuuluu myöskin sen ohjelmaan.

Otaksutaan, että Kirjaltajain yhdistys asettaa näyttelylle pienemmän aksidenssikokoelman valittuna eripainojen parhaista, joiden lisäksi nuo jo useat kilpailutyöt olisivat hyvänä apuna. Siten luullen saatavan lähetettäväksi kelpaavaan kokoelman, joka hyvin osoittaa syrjäisen paikkakuntamme aseman. Isäntien, johtajien sekä yksityisten, jotka omaavat tähän kelpaavia töitä, toivomme kernaasti luovuttavan aineksia, sillä onhan asia heille yhtä lämmin kun meillekin. Antajien painojen nimet tulisivat tietysti sopivalla tavalla mainittavaksi.

Siis ehdotetaan asiaa toteuttamaan valittavaksi 7-miehininen komitea, joka saisi tehdä pyynnön isännille y. m. lisiä varten näyttelyyn ja joka ottaisi selon kustannuksista y. m. Ja saisi tämä komitea lopullisen vallan päättää josko voidaan ottaa osaa eli ei, ja myöntävässä tapauksessa ilmoittautua ja järjestää näyttelyaineokset; käytämällä tarpeen ja mielenlä mukaan lisä-apua.

Viimeisessä täkäl. kirjaltajainyhdistyksen kuukauskokouksessa oli tämä asia keskustelun alaisena ja päätti yhdistys asettaa näyttelylle aksidenssikokoelman. Asiaa valmistamaan valittiin 7-miehininen komitea, joka tekee pyynnön isännistölle näyttelylle pantavista kirjapainotuotteista kuin myöskin, että isännistö puolestaan ottaisi osaa mahdollisiin kuluihin. Komitealle, johon valittiin hrat C. Schauman, J. A. Kosk, V. Forsström, E. Enberg, A. Karjalainen, G. A. Blomfelt ja V. Mallenius, annettiin lopullinen valta päättää voidaanko ottaa osaa eli ei ja myöntävässä tapauksessa ilmoittautua ja järjestää näyttelyaineokset.

Myöhemmin, komitean ryhdyttyä tarpeenmukaisiin toimiin, onkin asia yhdistyksen puolelta rauvennut syystä, että kuulusteltaessa isännistön mielipidetä ainoastaan muutamit isännät suostuivat avustamaan näyttelyä, kuin myöskin, että toiminimi Weilin & Göös itse, ilman yhdistyksen välitystä, ottaa osaa näyttelyyn. Yksin tämän viimemainitun toiminnan aikeen katsoi komitea olevan kyllin riittävän vastapainon niille Tamperelaisille „aksidensseille“, jotka — kuten olemme kullek — tulisivat asetettavaksi näyttelylle, edustamaan Suomen kirjapainotaitoa Pariisissa.

Från förbundsområdet. Liiton alalta.

— **Helsinki.** Kirjaltajainyhdistyksen kuukausikokouksessa v. k. 18 p. toimikunnan tiedonannoissa mainittiin yhdistykseen liittyneen 11 uutta jäsentä.

Yhdistyksen sääntöjen 28 §:n muuttamisesta oli toimikunta tehnyt esityksen. Mainittu § nim. määrää pidettäväksi kokouksia joka kuukausi, vaikkei erityisempiä asioita olisikaan käsiteltävänä, jonka takia toimikunta ehdotti, että kokouksia pidettäisiin tarpeen mukaan eikä, kuten tähän asti, joka kuukausi. Ehdotus hyväksyttiin.

Vilkasta keskustelua synnytti kysymys: „Mihinkä toimenpiteisiin on ryhdyttävä niiden henkilöiden suhteen, jotka tekevät laiton ylityötä, saamatta tariffin määräämää korvausta?“ Keskustelussa tultiin siihen päätökseen, että niiden henkilöiden nimet ovat ilmoitettavat yhdistyksen toimikunnalle, joka puolestaan asianomaiselle antaa ankarat varoitukset ja jos tämä ei auta julistaan jokaisen nimi Gutenbergissä. Tavaksi on näet muutamin paikoin täkäl. kirjapainoissa tullut, että yksi ja toinen työskentelee aamu varhaasta ilta myöhään ilman mitään korotusta ja tätä pitivät kokouksessa olijat tariffin rikkomiseksi.

Viime kokouksesta pöydälle jäänyt kysymys työväeniltä otettiin keskustelunalaiseksi ja hyväksyttiin seuraava toimikunnan ponsi: Toi-

mikunta, harkittuaan asiaa juhlatuomikunnan kanssa, ehdottaa, että kirjaltajainyhdistys täydellisesti kannattaa ammattiyhdistysten keskuskomitean mielipidetä, ehdottaen samalla, että parana keinona asian selvittämiseksi ammattiyhdistysten keskuskomitea kokoon kutsuisi edustajia eri yhdistyksistä ja ammattiasioista yhdessä keskuskomitean kanssa harkitsemaan kysymystä, miten työväeniltä ottaisivat toimeen pantavat, jotta niistä olisi tosi hyötyä.

Kokouksessa oli läsnä noin 30 jäsentä.

— **Viipuri.** Viipurin kirjaltajainyhdistyksellä oli varsinaisen kuukausikokouksessa sunnuntaina syyskuun 25 p:nä. Tämä kokous oli ensimmäinen kolmen kuukautta kestäneen kesäloman loppu. Kokouksessa keskusteltiin ja päätettiin seuraavista asioista:

Valittiin yksi tilintarkastajain varajäsen. Valituiksi tulivat hra V. Timper varsinaiseksi sekä varajäseneksi hra Tuukkanen.

Huviotimikunnasta eronneiden kahden jäsenen sijaan valittiin hrat V. Timper ja O. Keinonen.

Liittohallitukselle päätettiin lähettää pyyntö, että Liittohallitus kehoittaisi niitä Viipurin kaupungissa työskenteleviä kirjaltajia, jotka eivät vielä ole yhtyneet Liiton jäseniksi, yhtymään siihen mahdollisimman pian. — Tämä kysymys oli johtunut siitä välinpitämättömyydestä, joka nykyisin vallitsee kirjaltajain keskuudessa Viipurissa.

Tavanmukaisten avunkeräyslistojen poistamisesta kirjapainoista syntyi vilkas keskustelu. Päätettiin, ettei minkäänlaisia avunkeräyslistoja sallita, ellei ne ole yhdistyksen puheenjohtajan eli varapuheenjohtajan hyväksymät.

Kilpailulatomisen toimeenpaneminen oli keskustelunalaista ja päätettiin se toteuttaa mahdollisimman pian.

Tarkastettiin satunnaisten menojen rahaston säästölaatikot. Niitä oli sijoitettu neljään kirjapainoon ja oli niissä rahaa ainoastaan yhdessä 3 mk 75 p.

En voi olla mainitsematta siitä yleisestä mielihäpeästä, joka kokouksessa läsnäolijoissa vallitsi silloin kun satunnaisten menojen säästölaatikot oli tarkastettu. Sanotun rahaston säästölaatikoita oli yhdistys aikanaan asettanut neljään täkäläiseen kirjapainoon. Ne olivat silloin hyvässä kunnossa, varsinkin ehjet ja varustetut suljetuilla lukkoilla joiden avaimet säilytettiin yhd. rahastonhoitajalla. Nyt ne olivat olleet kauvemman aikaa tarkastamatta, joten luultiinkin niissä olevan sievoinen summa rahaa, joka olisi välttämättömästi lisätä ennen kerättyyn kassaan ja asettaa nekin korkoa kasvamaan. Mutta toisin oli asianlaita! Tarkastaessa huomattiin kuinka mielivaltaisesti niiden kanssa oli menetelty muutamissa kirjapainoissa. Viipurin Sanomain kirjapainossa olevasta laatikosta oli lukko murrettu auki ja hävitetty. Penniäkään rahaa siinä ei ollut vaan sen sijaan sisälsi se — puoli laatikollista likaista vettä! Oli siinä ollut rahaakin, vaan luultavasti ne lienee joutuneet pois silloin kun lukkoihin tuli murrettu. — Ei ollut paremmin asianlaita Ostra Finlandinkaan kirjapainossa olevan laatikon suhteen. Sekin oli murrettu auki. Laatikko särety kelpaamattomaksi tarkoitukseensa. Tästä, kuten edellisestikin laatikosta, oli rahat omavaltaisesti anastettu pois. Tämän rohkean työn oli tehnyt eräs latoja. Onneksi ei yhdistykseemme kuuluva. — Avonaisena ja tyhjänä oli myöskin Zilliacusen kirjapainossa oleva säästölaatikko. Ei tiedetä rahaa siinä ollenkaan.

Ikävää on kertoa tällaisista tapauksista, mutta vielä ikävämpää on se, että ammattiverit, joidenka hyväksi näistä rahastoista kertyneet rahat tulevaisuudessa — jos niin sattuu — voitaisiin käyttää, antautuvat moiseen tekon. Asia on siksi raskas että se sietäisi laajemmin puhumista vaan riittääköön tämä tällä kertaa.

Rinne.

— **Vid Typografernes förenings månadsmöte** den 18 sept. anmäldes bl. a. att 11 nya medlemmar inträdt i föreningen.

Emedan det händt, att ett tillräckligt antal frågor, som kunnat upptagas till diskussion å månadsmöten, emellanåt ej funnits att tillgå, anhöll bestyrelsen om rätt att sammankalla föreningen till möten först då tillräckligt antal diskussionsfrågor inlämnats och ej hvarje månad såsom hitills varit fallet. Bestyrelsens anhållan godkändes af mötet.

Föreningen beslöt, att om möjligt med en kollektion accidenser deltaga i Parisertställningen. För ändamålet nedsattes en komité, bestående af hrr E. Enberg, C. Schauman, A. Karjalainen, V. Mallenius, V. Forsström, J. A. Kosk och G. Blomfelt.

Vidare beslöts att genom cirkulär uppmåna föreningens medlemmar att till bestyrelsen anmäla alla de personer, hvilka olagligen arbetade öfver den bestämda arbetstiden utan att erhålla den i tariffen bestämda förhöjningen. — I frågan om arrangerande af arbetare-soaréer beslöts upp-

Kartuttakaa Liiton Vararahastoa!

mana fackafdelningarnas centralkomité att utse en komité med två medlemmar ur hvarje fackförening, hvilken komité skulle få i uppdrag att utarbete program för framtida arbetarsöareer.

— **Följande cirkulär** har Typografernes förenings bestyrelse i Helsingfors tillsändt sina medlemmar.

I enlighet med Typ. För:s i H:fors vid sitt månadsmöte den 28 Aug. fattade beslut uppmanar härmed För:s Bestyrelse personalerna å hufvudstadens tryckerier att inom sig stifta *Sparkassor* hvilkas medel vid förefallande behof skulle åt delägarna utdelas, efter hvar och ens insats.

I enlighet med vid samma möte fattade beslut uppmanar Bestyrelsen För:s medlemmar att *motvärka* och *på inget sätt understöda* sådana å tryckerierna förekommande s. k. *tiggare- etc. listor*, hvilka äro i saknad af För:s ordförandes godkännande.

Notiser. Uutisia.

— **Landtdagsmannavalen.** Som känt stå valena till urtima landtdag nu för dörren och hoppas vi, att typografkåren, i motsats till „Työmies“ förslag mangrant skola deltaga i dessa val, och som en man rösta för sådana personer, som äro kända för att vara arbetarevänliga och ha inblick i våra arbetareförhållanden.

Efter ett år väljes åter landtdagsmän, men då till ordinarie landtdag. I följd däraf vore det önskligt, att vi nu mangrant, såsom vid en allvarlig generalrepetition till ordinarie landtdag samlas kring valurnorna, för att där lämna våra valseklar till förmån för sådana personer, som förstå landets nuvarande läge och utan räddhåga framhålla folkets innersta tankar.

Landtdagsmannavalet i Helsingfors är utsatt till den 29 oktober.

— **Tarifkommittén** torde i medio af innevarande månad hinna slutföra sina arbeten på den nya, hela landet omfattande lönetariffen.

— **Komitén** för deltagande i Pariserutställningen har numera slutfört sina arbeten och beslutit, att föreningen ej skulle deltaga i utställningen emedan firman Weilin & Göös gifvit åt komitén löfte om, att firman kommer att utställa en kollektion boktryckerialster.

— **Centralskolan för konstflit.** Till vårt upprop i senaste nummer af Gutenberg har, glädjande nog, ett ganska stort antal ungdomar inom hufvudstadens boktryckerier lystrat och anmält sig såsom elever i ofvannämnda skola. Det torde hittills ej ha förekommit, att Centralskolan för konstflit besökts af ett så stort antal typografer, som innevarande hösttermin. Så småningom kunna vi börja hoppas på, att i en snar framtid erhålla en skild afdelning för typografer i denna skola. Och ha vi en gång det, så kan den och anses såsom början till en egen fackskola för typograferne!

I nästa nummer skola vi namnge de tryckerier som erlagt terminsavgifterna för sina arbetare. Till dess hinna de tryckerier, som försummat att sända sina arbetare å nämnda skola (i första rummet eleverna) att reparera sina fel härutinnan.

— **Det lotteri,** som af Typografernes förening var anordnad söndagen den 25 septemper i Brunns-parken var ett af de mest lyckade, som hittills arrangerats af föreningen.

Vid folkknöjet, som vidtog kl. 2 e. m. och var besökt af c:a 2,000 personer, förekom fiske, ringkastning, målskjutning och uppsläppning af luftballonger.

A teaterscenen voro de talrika lotterivinsterna smakfullt uppställda under ledning af målaren J. Löf. Till lotteriet hade personalen å ett tiotal tryckerier inköpt särskilda dyrbara vinster. Soarén på aftonen hade att glädja sig å fullt hus. Programmet bjöd på ouvertur af gardes musik-kåren, ett humoristiskt föredrag af hr V. Pettersson om dagens händelser, finsk deklamation af skådespelaren Lattu, vackra sångnummer af typografernes förenings sångkör, tvänne af målaren Löf förtjänstfullt arrangerade tablåer samt dans. Lotterna blefvo i det närmaste slutsålda, hvarför behållningen af lotteriet torde blifva ganska god. Som en särdeles god vän af typografernes stråfvanden visade sig en okänd herremän, hvilken inköpte lotter för inemot 400 mk.

— **Till faktor** å Lilius & Hertzbergs nya boktryckeri är hr K. Johansson underfaktor. — Hr J. har hittills varit anställd såsom underfaktor å Weilin & Göös' tryckeri.

— **Administrativa förändringar.** Den 1 oktober har faktor J. Berger å Weilin & Göös boktryckeri blifvit utnämnd till teknisk ledare för nämnda firmas fabriker. — Till faktor åter i hr Bergers ställe har hr E. Eriksson, hittills sattare å nämnda officin, blifvit antagen *). — Underfaktorsposten hos firman torde blifva indragen.

*) Tänk er min förvåning öfver, att ej en tysk därtill blef utsedd. Sattlarsens anm.

— **Eget tryckeri för tidningen „Työmies“.** För någon tid sedan sammankommo några intresserade personer i arbetareföreningens lokal för att diskutera frågan om anskaffandet af eget tryckeri åt tidningen „Työmies“. Vid mötet beslöts jämväl bilda ett bolag för ändamålet, sedan dock först „Työmies“ direktions åsikt i frågan inhämtats. Direktionen har numera beslutit vidtaga förberedande åtgärder för bolagets bildande. Aktiekapitalet har föreslagits till 30,000 mk, fördelat å 300 aktier å 100 mk, hvaraf „Työmies“ bolag skulle öfvertaga tredjedelen eller 100 aktier, dock med det förbehåll, att tidningen „Työmies“ uppställda vilkor skulle af bolaget iakttagas. Därjämte föreslogs, att Työmies bolag skulle berättigas årligen inlösa till nominelt pris ett visst parti aktier, så att tryckeriet slutligen blefve tidningen „Työmies“ eget.

Vid möte d. 6 sept. beslöto de ofvan nämnda initiativtagarna i hufvudsak godkänna de af Työmies-bolaget uppställda vilkoren, hvarjämte en interimdirektion nedsattes för att utarbete förslag till stadgar m. m. Dessutom beslöts, att de, som hittills tecknat, skola inbetala fjärdedelen af det tekniska beloppet inom september månad. Till medlemmar i interimdirektionen utsågos „Työmies“ ekonom hr O. Lähde, redaktör M. Kurikka, linjeraren A. Järvenpää, förläggaren Grönroos, typograferna V. Blomqvist och V. Taipale samt målaren Kössi Koskinen.

Denna interimbestyrelse har nu fullgjort sitt arbete och införskaffat kostnadsförslag m. m. Å allmänt möte, som är utlyst till lördagen d. 8:s kommer interimbestyrelsen att föreslå, det aktiekapitalet höjas från 30,000 till 40,000 mark.

— **Kirjapaino Gutenberg boktryckeri** kommer H. J. Forsström & söners boktryckeri härstädes att heta.

— **Utvädning**ar pågå äfven detta år hos firman Weilin & Göös. Isynnerhet gäller dessa förfärdigandet af konsttryckpapper i alla format, för hvars framställande nya lokaler iordningstälts och en mängd maskiner under sommaren uppstälts. För fyllandet af det väsentligen ökade kraftbehovet har en ny ångmaskin på sjuttiofem hästkrafter anskaffats.

— **Utlärde** blefvo den 1 september å Hufvudstadsbladets tryckeri sättereleverna *Einar Ahlberg* och *Alexander Maltseff*, samt den 31 sept. från Simeli arfvingars tryckeri eleverna *Anna Mattsson*, *Emil Enberg* och *Fredrik Blåberg*. I anledning häraf förärade de två sistnämnda 50 mark hvardera till Understödsföreningen. Vackert handlat!

— **Typografernes förenings Sportklubbs kapprodd** försiggick söndagen den 11 september Sträckan 915 meter och roddes på nedanstående tider af de fyra i täflingen deltagande båt-lagen: Från Helsingfors Centraltryckeri: E. Englund, (båtförare). K. Johansson, (stråk). J. A. Kosk, (III). O. Koskinen, (II). J. Saxberg, (I). Nämnda båt-lag, som presterade en jämn och kraftig rodd, inkom med en tid af 4 m. 18 $\frac{1}{2}$ sek., samt eröf-vade första priset, en förgylt silfverjetong för hvarje man i laget.

Från Victor Pettersson & C:os tryckeri: K. Skogster, (båtförare). J. Roth, (stråk). A. Lindroos, (III). A. Malm, (II). A. Fagerström, (I). Detta båt-lag hedrade sig äfven för sin raska rodd; tiden blef 4 m. 22 $\frac{1}{2}$ sek., och erhöles andra priset, en silfverjetong för hvarje man.

Närmast pristagarne inkom Hufvudstadsbladets tryckeris båt-lag med en tid af 4 m. 28 sek.; där-näst följde Nya Pressens tryckeris båt-lag med 4 m. 34 $\frac{1}{2}$ sek.

Utom klubbstyrelsen fungerade i prisnämnden hrr V. Blomqvist, A. Turunen, G. Nyholm och K. Lundström.

— **Östra Nylands nya tryckeri,** levererad af Gumaelius & Komp. i Stockholm, skall upp-ställas i Lovisa i medio af denna månad, och torde tidningens profnummer komma att utgifvas inom utgången af samma månad. Tryckeriet är afsedt för tidnings-, boktrycks- och aksidensarbeten. Som faktor för tryckeriet har engagerats hr *J. Skarp*, senast anställd vid Helsingfors accidentstryckeri.

— **„Svenska Österbottens“ tryckeri** utbjudes till salu. Vasa Nyheter framhåller önskvärdheten af att tryckeriet och tidningen inköpas för grannstaden Jakobstad, som ännu är i afsaknad af såväl det ena som det andra. — Typografer: tillfället är godt!

— **Uusia johtajia.** Weilin & Göösin kirjapainon alijohtaja K. Johansson tulee johtajaksi Lilius & Hertzbergin uuteen kirjapainoon. Weilin & Göösin kirjapainon johtaja J. Berger on otettu saman toiminnan teknilliseksi johtajaksi ja J. E. Eriksson yli- ja K. Simstedt alijohtajaksi samaan kirjapainoon.

Aftonpostenin uuden kirjapainon alijohtajaksi on otettu hra A. Henriksson Simeliuksen kirjapainosta.

Saltzensteinin kirjapainon johtajaksi on otettu hra N. Nyholm.

— **Muistolahjana** ison juomasarven sai vastaanottaa Weilin & Göösin kivipainon eronnut

johtaja G. Elfgren sanotun kivipainon työväestöltä. Sarveen oli kaiverrettu sanat: „Minne åt Gunnar Elfgren af W. & G. Lit. afdelning 18 $\frac{17}{9}$ 98“. — Hra E. näet muuttaa Lilius & Hertzbergin kivipainon johtajaksi.

— **Opista pääsi** Syysk. 31 p. Simeliuksen perill. kirjap. oppilaat *Anna Mattsson*, *Emil Enberg* ja *Fredrik Blåberg*. — Enberg ja Blåberg lahjoittivat tapauksen johdosta Kirj. Apuyhd. 50 markkaa kumpikin. Kiitettävästi tehty!

— **Helsingin kirjaltajayhdistyksen** arpajaiset ynnä kansanjuhla ja iltama sunnuntaina v. k. 25 p. Kaivopuistossa onnistui erinomaisesti, vaikka myöhemmin sade teki haittaa kansanjuhlan ohjelman suoritukseen. Kansanjuhlaan, joka alkoi klo 2 i. p., oli saapunut noin 2,000 henkeä. Ohjelmaan kuului kalastusta, renkaanheittoa, pilkkaan ampumista ja ilmapallojen laskemista.

Kaivohuoneen kesäteatterin näyttämölle oli maalari J. Löf aistikkaasti järjestänyt arpajaisvoitot, joiden joukossa oli useita varsin arvokkaitakin. Iltamaan oli saapunut runsaasti väkeä. Ohjelmaan kuului kaartin soitto-kunnan torvisoittoa, hra Victor Petterssonin humoristillinen esitelmä päivän tapahtumista, näyttelijä Latun lausuntoa, miesköörin lauluja, kaksi maalari Löfin järjestämää sievää kuvaelmaa sekä tanssia. Arvat menivät melkein kaikki kaupaksi, joten tulos lienee varsin hyvä. Muuan tuntematon herrasmies osoitti erityistä suosiotaan kirjaltajia kohtaan ostamalla arpoja lähes 400 markan arvosta.

Suurta kiitosta ansaitsevat yhdistyksen käsityötoimikunnan naiset, jotka pitkät ajat ovat ahkerasti, vaijojaan säästämättä työskennelleet voittojen valmistamisessa. Innostus naisissa näiden arpajaisien puuhassa ei ole vähäinen, sillä viime aikaina, arpajaisien läheisyydessä, uhrasivat he vähäisenkin loma-aikansa hyvän asian eteen.

— **Tampereen kirjaltajayhdistyksen arpajaiset ja iltama** olivat sunnuntaina v. k. 17 p. Tampereen seurahuoneella. Arpajaisiin oli kärtänyt runsaasti yleisöä, mutta ostohalu ei tahotonut päästä vauhtiin. Voittoja oli kertynyt jotenkin tasan 1,000 numeroa ja tyhjiä lienee ollut noin neljä sen vertaa, joten joka viides voitti. Vaikka lopulta arpojen hintaakin alennettiin, jäi kuitenkin pieni osa myymättä. Arpajaisilaisuudessa soitteli V. P. K:n soitto-kunta, joka myöhemmin iltahuveissakin piti soitosta huolen.

Iltahuveihin oli kertynyt runsaasti väkeä, vaikka enempiin olisi juhlasaliin sopinut. Ohjelma oli erinomaisen hauska ja onnistunut. Se alkoi mainitun soitto-kunnan soitolla, jonka jälkeen lehtori V. Malm piti innostuttavan puheen kirjapainotaidon keksinnön merkityksestä sovit-taen siihen lauseen „tulkoon valkeus“. Neiti Hilma Villgren lausui onnistuneesti runon. Sitä seurasi toimittaja Eino Vallinin laajaperäinen, vilkkaasti esitetty, ja tarkkuudella kuunneltu esitelmä Dreyfusin jutusta, johon hän Pariisissa oleskellessaan tarkemmin tuli perehtyneeksi. Vielä saatiin kuulla oivallista soololaulua taiteilija Arvi Lindroosilta, joka osasi yleisöä niin laulullaan miellyttää, ettei se ennen rauhoittunut, kuin sai kuulla kaksi ylimääräistä numeroa. Kun sitten vielä oli saatu kuulla varsin lystillinen ja oivallisesti esitetty satu puutarhuri A. Rikkoselta, nähtiin hyväksi lopuksi koristemaalari I. Matilaisen järjestämä, sangen komea, elementtejä esittävä kuvaelma. Lopuksi tanssittiin varsin hartaasti tunnin aikaa ja sitten suoriutui kukin tyytyväisenä kotiinsa lähtemään.

Tulo iltamasta ja arpajaisista ollenee noin 2,500 m:kaa.

Fria ord. Vapaita sanoja.

En förbundsfråga?

En arbetare — i hvilket yrke som hälst — blir mer eller mindre behandlad som en frivillig slaf. Han får ej hafva några pretensioner, ingen vilja o. s. v. Vågar han opponera sig mot makten och ställa det åt sig bättre, så flyga telegrammen kring landet, som meddela att där och där har en stråjk brytit ut. Arbetarena ha stora fordringar, de fordra 50 penni mer om dagen eller en timme kortare arbetstid — ytterst stora fordringar, jämförda med bättre lottade människors! Han kan ej njuta — han måste äta, arbeta och några timmar hvila — han är ett perpetuum mobile.

Arbetaren bör vara fri, och visa att han uppfattat det mänskliga lifvet som ett stort gemensamt hemlif, där han är en af familjemedlemmarna och har rätt att ha sitt ord med i laget. Nej! så får det ej vara. Den arbetaren kallas socialist, agitator och hvad de alt kallas.

Skall en ekonomisk fråga afgöras, genast drages alla slags paralleler mellan arbetaren och tjänstemän som just börjat sin bana. Tjänstemännens eller med en kam alla de burgnare klasserna sörja nog för att deras löner höjas, tjänstetimmarna minskas och tjänstledigheten om sommaren ökas — hvem vill slita ut sin kropp

Föröken Förbundets Reserufond!

och bereda sig en förtidig graf. — Arbetaren! Hvad gör han med alla dessa bekvämligheter? Han bör endast arbeta. Han behöver ingen öfverflödigt rekreation, inga 1:sta klassens hotell m. m. dylikt, ty han bör ej få så mycken tid öfrigt att han kan draga paralella reflektioner öfver förhållandena och prata bort en stund med sina vänner. Nej han kan packa sig hem kl. 9 på kvällen. Det är ej allom gifvet att roa sig om natten. Är arbetaren upp om natten så måste han arbeta.

Se här några reflektioner i arbetarefrågan. Man får emellertid icke resonera så som hela den burgnare klassen vore af samma åsikt. Nej, det finnes äfven en stor del af dem hvilka anse arbetarena som sina medmänniskor och hylla deras åsikter och fordringar. Arbetarena ha genom dessa personer rykts upp från sin dvala. De fordrar nu större kunskapsmått, yrkesskicklighet och en betryggad framtid. Tidsandan har dragit genom arbetareleden och väkt upp dem till själfkänsla samt lärt dem att sträfva efter lycka, sällhet och frihet. Arbetaren bör äfven vinna en oberoende ställning i lifvet.

Äfven vi typografer sträfva till målet. Vårt mål är svårt att nå. Endast om vi enigt arbeta härför kunna vi vinna det. Vi ha bildat ett förbund, men därmed är ej målet vunnet. Vi ha endast startat. Förbundets sträfvan är att söka nå åt dess medlemmar en oberoende ställning. Det är ej meningen att endast styrelsen och några personer arbeta härför. Nej vi skola alla draga åt samma håll. Våra kolleger i andra land arbeta bl. a. på egna tryckerier. När skall de tröge finska typograferne starta för att bilda aktiebolags tryckerier bland typografer som tillhöra förbundet? Om viljan är god skall det ej töfva länge innan vi kunde ha flere öfverfiner i landets städer som nu underhållas af andra.

Arbetarena borde bilda ett parti och arbeta enigt för dess syftsmål: kunskap och en fri oberoende ställning i lifvet. Bort med alt människohat, ty man måste älska sin nästa som sig själf, detta borde den bildade arbetarförtryckaren veta. — Bort med språkpolitiken från arbetarelederna.

Nikodemus.

Gutenbergin toimitukselle.

Gutenbergin viime numerossa on jälleen luetavana uutisia Jyväskylän kirjapaino-oloista. Kun ne eivät ole tosiaanlaisia, saanee seuraava oikaisu tilaa palstoillanne.

Uutisen kirjoittaja sanoo Keski-Suomen kirjapainossa alaikäisiä käytettävän yötyöhön. Tosiasiana on kuitenkin, että kirjapainon viikkotyöaika on 56 tuntia. Yli tuon ajan ei tarvitse kenenkään työskennellä, olkootpa he sitten täysikäisiä alaikäisiä. Oppilaat eivät tee työtä edes sitäkään aikaa, sillä heidän sallitaan käydä käsityöläiskoulua, vaikka olisivatkin kansakoulun läpikäyneitä.

Mitä siihen syytöksen tulee, että työvoima on suurimmaksi osaksi oppilaita, riittänee siihen seuraava selitys. Kirjapaino on viime vuosina maksanut oppikauden suorittaneille 80—100 markkaa kuukaudessa. Heidän oman etunsa vuoksi on kuukausipalkkausta käytetty, ja syystä, että heillä on määrätty tulonsa, riippumatta ensinkään vaihtelevista työnsaannista, joka usein on maaseutu-kirjapainoissa.

Kirjapaino ei ole irtisanonut yhtään ulosoppineistaan. Poismuuttaneiden sijalle ei kirjapaino ole voinut ottaa sellaisia, jotka anovat matkapuuta ja sen saatuaan rientävät ensimmäiseen ravintolaan. Ei, kernaimmin työskentelee paino raittiilla oppilailla, sillä aikanamme ei ole sattunut kuin ainoastaan yhden päivän poissaolo työstä kirjapainomme oppikauden suorittaneiden puolelta. Kirjapainon vaikutuksen alkuaikeina koettiin kyllä käyttää muilta seuduilta tulleita ulosoppineita; mutta millä seurauksella? Kyllä, 2 tai 3 päivän loma kunkin palkanmaksun jälestä. Ja esimerkki vaikuttaa, sen saimme kylläkin kokea.

G. S.

Toimitus ei ole ollut tilaisuudessa toimittamaan lähempää tutkimusta enempää kysymyksessä olevan kuin toistenkaan Jyväskylän kirjapainojen oppilaiden ja taiturien työajan pituudesta, mutta sieltä tulleet laitojat ovat vakuuttaneet siellä tehtävän työtä tavallisesti 7 aamulla 8:aan illalla, 2 tunnin päivällisaika pois luettuna, ja ainakin joku aika sitte jossakin painossa (emme tosin tiedä koskeeko tämä syytös K.-S:n painoa) pakotettiin oppilaita ennen työn alkamista tai jälkeen sen päättymisen toimittamaan tavalliset siivoajan tehtävät. Sanomalehden ilmestymispäivän edellisenä iltana kuuluvat kuitenkin oppilaitkin Teidänkin painossanne saavan työskennellä myöhään yöhön saamatta siitä edes korvausta, lukuunottamatta sitä „helputusta“, että saavat seuraavana iltana lähteä yhtä monta tuntia aikaisemmin. Tätä seikkaa ette olekaan valeeksi väittänyt, vaikka, yllä olevasta kirjoituksestanne päättäen, mielestänne on yhdentekevää tekevätkö alaikäisetkin oppilaat työnsä yöllä vai päivällä, aika kun aika, miten se vain sopii hrojen käskyvaltaisten

eduille. Me rohkeneimme kuitenkin olla hra G. S:n kanssa eri mieltä ja sitä on kai hra ammattitarkastajakin, jonka toivomme ottavan selkoa asiasta ja tarvittaessa ryhtyvän ehkä tarmokkaisiin toimenpiteisiin heikompien, puolettomien turvaamiseksi. Meille ei ole samantekevää menettävätkö kansalaisalut liian aikaisen rasituksen tähden terveytensä ja kuivettuuko niitten elinesteet jo ennenkuin ovat edes päässeet itse työstään hyötymään.

Kiinnitämme Jyväskyläläisten huomiota hra G. S:n kirjoitukseen; se ainakin lupaa heille kohtuullisen työajan.

Hra G. S ei myöskään kiellä, että suurin osa työväestöstä on oppilaita, mutta väittää syyksi siihen, että on muka mahdoton saada kunnollisia taitureita muuten kun itse kasvattamalla! Jopa nyt jotain! Täällä Helsingissä työskentelee paljon taitureita, joihin asianomaiset faktorit ovat erinomaisen tyytyväisiä — eivätkä suinkaan he ainakaan kaikki liene hra G. S:n kasvattamia. Vika siis täytyy olla sikäläisissä olosuhteissa, jotka ehkä ovat lähellä sellaisia, jotka luovat ammatin hylkiöitä, maantieraita, joihin hra G. S. näyttää koettaneen kasvatuskykyään, vaikka tietysti huonolla menestyksellä. Kunnollisia työmiehiä kyllä on, mutta niitä ei tuo ylistämämme 80—100 mkan palkka tuo sinne ainakaan ennen kuin — ei lupaamme työaika on käytännössä päivätynä toteutettu.

Ammatti-sanasto.

(Jatkoa n:o 6.)

rifvals, hierotela;
ris (papper), riisi (paperia);
romerska siffror, roomalaisia numeroita;
rotationsmaskin, rotatsoionikone;
rottecken, juurimerkki;
rubrik, otsikko;
rubrikstil, otsikko-kirjake;
ryggstil, selkänimiö;
räkna papper, laskea paperia;
räkningsblankett, laskulomake;
räntor, jätteitä;
rättelse (korr.), korjaus;
" (i bok), oikaisu;
röscher, koristeita.
Sadelgjord, satuloittu;
sammanjutna bokstäfver, parikekirjakeita;
satinera, silittäjä;
satinermaskin, silityskone;
schattering, varjostus;
schleissquadrat, puolisko;
sekundaform, jälkeiskehilö;
semikolon, puolipiste;
sida, sivu;
signatur (ä ark), arkinnumero;
" (ä stil), tuntelo;
siffrä, numero;
sifvertabell, numerosarkio;
sjelfemottagare, itsesaavuttaja;
skepp, laiva;
skeppstunga, laivankieli;
skenbårare, kiskojalus;
skenor, kiskoja;
skiljetecken, eroitusmerkki;
skjuta om, asettaa uudestaan;
" ut, asemoittaa;
skrifstil, kirjoituskirjake;
skrufnyckel, ruuvi-avain;
skrufsvär, ruuvipuikko;
sköntryck, puoltopainos;
sluta form, sulkea kehilö;
" upp, aukaista;
" ut, sulkea;
slutskifva, sulkupöytä;
slutvignett, loppukuvio;
slå emellan, loimistaa;
" munk, munkittaa?
" om, kääntää;
" ut, levittää;
smal stil, kapea kirjake;
smutstitel, likanimiö;
snabbare, juoksupoika;
snedsteg, vinoloitto;
solros, kukka;
spalt, palsta;
spaltlinie, palstaviiva;
spaltsättning, palstaladelmä;
spatie fin, ohuke;
" grof, epä-ohuke;
spatiös sats, epäthku-ladelmä;
spisar, huippuja;
springgosse, juoksupoika;
späne, avustaja;
spånskap, avustelu;
spärta, harventaa;
steg, loitto;
" bly-, lyijy-;
" jern-, rauta-;
" slut-, sulku-;
" trä-, puu-;
stereotypi, stereotyypin;
stereotypplät, stereotyypilaatta;
stereotypör, stereotyypöörin;

stil, kirjake;
stijlgjutare, kirjakevalaja;
stijlgjuteri, kirjakevalimo;
stijlgjuterimaskin, kirjakevalin;
stilhöjd, kirjakekorkeus;
stilmetall, kirjakemetalli;
stilprof, kirjakenäyte;
stilsats, kirjakeladelmä;
stilsnitt, kirjakemuoto;
stilttyg, kirjakeruhje;
stjelpa om, kaataa;
stjerna, tähti;
surkäl, hapankaali;
svamp, sieni;
svibel, sekali;
svinrygg, railo;
sätta, latoa;
sättare, latoja;
sättarinna, latojatar;
sätter, latomahuone;
sätslinie, latomaliuska;
sättmaskin, latomakone;
sättning, latominen;
sötkäl, makeakaali;

Tabell, sarkio;
tabellform, sarkiokehilö;
tabellformulär, sarkioakaava;
tabellhufvud, sarkiopestö;
tabellsats, sarkioladelmä;
tecken, merkki;
ternakel, pidin;(?)
tertia, tertia;
text (läsning), luettava;
textstil, tekstikirjake;
tillfällighetssättare, tilapäislatoja;
tillrigta, paikata;
tillrigtningsark, paikkausarkki;
tillrigtningsknif, paikkausveitsi;
titel, nimiö;
titelform, nimiökehilö;
titelblad, nimiölehti;
titelsida, nimiösivu;
titelstil, nimiökirjake;
tontryck, pohjapainos;
torkrum, kuivatushuone;
tredjedel, palhe;
trycka, painaa;
tryckare, painaja;
tryckcylinder, painosilinteri;
tryckeri (rum), painoahuone;
tryckfel, painovirhe;
tryckfärdigt, painovalmis;
trycksvärta, painomuste;
tryckyta (ä stil), painopinta (kirjakeessa);
träsnitt, puupiirros;
trätyper, puukirjakeita;
tvärfärgsmaskin, kaksivärikone;
tvärformat, poikkikehyste;
tyg, ruhje;
tyglåda, ruhjelaatikko;
typer, kirjakeita;
typograf (manl.), kirjaltaja;
" (kvindl.), kirjaltajatar;
typometer, typometri.

Udda sida, epäluvukas sivu;
underskurna bokstäfver, altaveistokirjakeita;
underslag, parre;
uppbinda, sitoa;
uppdraga, viertää;
uppdragare, viertäjä;
uppdragvals, viertotela;
upplaga, painos;
upp- och nedvända bokstäfver, suistettuja kirjakeita;
upprymma, tiloittaa;
utfordra kaster, verhoilla kasteja;
utförspunkter, johtopisteitä;
utgång, lopete;
utgångskolumn, lopetesivu;
utläggä stil, ulottaa kirjakeita;
utropstecken, huutomerkki;
utsirad stil, koristettu kirjake;
utslutning, sulukkeita;

Vals, tela;
valscylinder, telasilinteri;
valsmassa, telahyty;
valsskär, telakaappi;
valsställning, tela-asetin;
vaska, pestä;
vaskborste, pesuharja;
vaskbräde, pesulauta;
vaskfat, pesuastia;
veck, laskos;
versaler, versaaleja;
vidertryck, taantopainos;
vignett, kuvio;
vinkelhake, latomahaka;
vokal, ääntiö.

Äl, naskali;

Ändring, muutos.

Öfverarbete, ylitöy;
öfverskrift, otsikkokirjoitus.

Helsingissä 1898.

J. Simeliuksen perillisten kirjapaino osakeyhtiö.